

De loop der dingen

'In de terloopsheid der dingen schuilt de essentie van het leven.'

(Martin Bril)

De loop der dingen

Olaf Stomp

uitgeverij

SWP

Deze columns zijn eerder verschenen op olafstomp.wordpress.com
(Stomp scherpt aan)

De loop der dingen

Anekdoten uit het kleine leven

Olaf Stomp

ISBN 978 90 8850 962 9

NUR 401 / THEMA FQ / BISAC FIC045020

© 2020 B.V. Uitgeverij SWP Amsterdam

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (Postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met Uitgeverij SWP voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen door een onderwijsinstelling van een gedeelte uit deze uitgave, in papieren vorm of digitaal, (bijvoorbeeld voor plaatsing ervan op uw digitale leeromgeving of in een reader) kunt u zich richten tot: Stichting UvO, Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, Tel. 023-8700212, www.stichting-uvo.nl UvO@cedar.nl.

Inhoud

Het veldje	7
Het leven dat ik niet leefde	9
Contrapunt	10
Tatoeage (1)	11
Tatoeage (2)	12
Trage dagen	14
Vuurmeester	16
De laatste keer	18
De lolly	20
Het eeuwige leven	22
Plaatjes draaien	24
Zwart pareltje	26
De brief voor Daal (een kort verhaal)	28
Gevallen	33
Liefdesnest	35
Wat een man is	37
Mannengriep	40
Liefdesbrieven	41
Geen goed jaar	43
Het is gezien	45
Vroeger was niet alles beter. Maar...	47
Dikke pil	49
Nog niet uitstappen	52
Zomerstiltegevaar	54
Buitenkant, binnenkant	56
Het wilde land, gezien vanaf de bank	58
Dingen die ertoe doen	60
Ijktijd	62
Bankmannen	64
Donker	66
Rouwkaart	68

De eerste keer	70
Kluzenaar	72
De meerkoet (een kort verhaal)	74
Dingen die er ineens zijn	79
Stakers	80
Vijfentwintig	82
Onbekommerd	85
Jongetjesgeluk	87
Pannenkoekenmannetjes	89
Vergeeten boeken	91
Busrit	93

Het veldje

Hier speelden onze kinderen toen ze klein waren. Onder de liefdevolle en wakende ogen van hun papa's en mama's.

Hier hadden we dikke pret op de zeldzame dagen dat er sneeuw lag en de kleintjes met hun sleetjes van de bult gleden.

'Jongens, thuiskomen! We gaan eten!'

Hier haalden we hen op in de jaren dat ze oud genoeg waren om er zelf hun avonturen te beleven.

Hier voetbalden we, de vaders tegen de zoons. Tot de dag aanbrak dat ze ons de baas waren.

Hier hadden we onze buurtfeestjes. Dit was het epicentrum van ons kleine bestaan. Buurtvrienden: mannen en vrouwen met opgroeiende kinderen.

Dit hier was van ons tot we er niet meer kwamen.

Nu is er een nieuwe generatie die zich over deze plek ontfermt.

Mannen en vrouwen met opgroeiende kinderen.

Het ligt er nog net zo bij als toen we hier ruim twintig jaar geleden neerstreken. Een argeloze wandelaar zou het een parkje noemen of een plantsoen. In ons gezinsvocabulaire is dit het veldje gaan heten. Een simpele benaming voor wat een tijdlang een best belangrijke plek in ons kleine leven was.

Omzoomd door bomen waarvan twee schitterende en majestueuze essen tot boven de daken van de jaren-dertig-huizen uitstijgen.

Dan is er het gedeelte waar grind ligt en eiken en kastanjes staan die op zonnige zomerdagen voor prettige schaduwplekken zorgen.

Daarachter de grote zandbak met de touwboom, een paar houten bankjes, het klimrek en de glijbaan. En – we spreken natuurlijk niet voor niets van veldje – het hobbelige voetbalveld, begrensd door het water van de Kruisvaart. Het water waarin onze eerstgeborene ooit op slapstickachtige wijze wist te vallen, vanuit een boom. Tot groot

plezier van haar broertje die hikkend van de lach achter zijn kletsnatte zus en opa en oma mee naar huis holde.

Het veldje. Idylle in de buurt. Nu ik er weinig meer kom, realiseer ik me dat pas. In de tijd dat ik er dagelijks bivakkeerde, nam ik de plek misschien teveel voor lief. Dat dit hier niet in bruikleen was maar voor eeuwig aan ons toebehoorde. En waarschijnlijk ook omdat ik teveel in beslag werd genomen door de alledaagse beslommingen van een jonge vader.

Genieten lukt vaak pas met terugwerkende kracht, bedenk ik me als ik op een stille lenteavond met de blik van een onbekommerde voorbijganger deze plek in me opneem.

Het veldje. Op minder dan honderd passen van ons huis, nog steeds. Maar inmiddels ook best ver weg.

Het leven dat ik niet leefde

Hoe ouder ik word, hoe minder zijstraten zich in mijn leven aandienen.

Kijk hier, een herinnering uit het grote grijze geheugenpaleis: Ik ben vier. Een woud van benen om me heen. We staan in de lift van een groot warenhuis.

Ik kijk naar mijn nicht van zes. Ze staat naast me, op haar tenen. Ze heeft mooie meisjesschoentjes aan.

‘Toe maar’, zegt haar moeder, ‘je kunt het.’

Ze reikt en reikt. Het puntje van haar tong tussen haar tanden.

Ze drukt. Op het knopje.

De deur gaat dicht en we gaan omhoog. In mijn buik een gevoel dat ik nog niet ken.

Ik wil ook zes zijn. Dan kan ik bij het knopje van de lift.

***

Ik sta bij het graf van de jong gestorven vrouw die niet uit mijn hoofd verdween.

Twaalf jaar geleden is ze doodgegaan en daar ben ik pas veel later achter gekomen.

Omdat ze aan de rand van mijn bestaan leefde.

We waren geen geliefden maar voor de verbeelding maakt zoiets niet uit.

Er groeien bladeren op het zand – vijf voet boven wat van haar rest – misschien is het wel onkruid.

Nog een keer, voor ik wegloop, kijk ik naar haar naam, haar geboortedatum en de datum waarop ze stierf.

Acht keer vier jaar is ze geworden.

Contrapunt

We liepen zwijgend langs zijn tent, bijna sluipend.

Tevergeefs, hij had ons gezien.

‘Hallo ihr zwei.’

We hielden halt, mijn vriendin en ik. En streken over ons hart. We namen Uwe vandaag mee Budapest in.

Het was 1988 en Hongarije was het Oostblokland waar je eenvoudig naar op vakantie kon. Dat gold ook voor Uwe uit de DDR. Moederziel alleen was hij hier op deze camping bij Budapest, deze sprieterige *Bursche* met een pokdalig gezicht. Zijn kompaan, net als hij afkomstig uit Cottbus, kon niet komen vanwege een ongeluk met de motor. Uwe wilde vrienden met ons worden, mensen uit het vrije westen.

Onze dagtrip eindigde op het terras van het campingcafé. We dronken Hongaars slempbier dat alleen per halve liters ging. Het zelfvertrouwen van Uwe groeide met iedere slok. Vrijuit sprak hij nu. Dat het Oost-Duitse politieke systeem waardeloos was. Alles in het Westen was sowieso beter dan in zijn land.

Ineens nam een andere man plaats aan ons tafeltje. Ongevraagd. Kalm en met een natuurlijk overwicht begon hij aan zijn verhaal. Zijn contrapunt. Dat *Genosse Uwe selbstverständlich* net volstrekt de plank had misgeslagen. Het ging juist erg goed in de DDR. Uwe trok wit weg. En hij kromp weer tot afmeting van de veldmuis die hij tot vanavond was.

Hij had hem over het hoofd gezien, deze luistervink.

Maanden later ontvingen we een Ansichtkaart uit Cottbus. Dat hij een moeilijke tijd achter de rug had. Dat verklaarde dat we niet eerder iets van hem hadden vernomen. Maar nu weer *alles gute*. Onderaan de kaart van Uwe stond: *Sie lebe hoch, die Deutsche Demokratische Republik*.

Tatoeage (I)

'Tja, we weten sinds deze week dat pijn relatief is. Maar het was he!' Tijdens de stilteretraite was mijn blik een paar keer blijven hangen op de rechtervoet van een van de deelnemers. Aan de zijkant, tussen de enkel en de zool, had de man een tatoeage. Er stonden Griekse letters. Nadat we weer mochten spreken vroeg ik hem ernaar. Goeie plek vond ik het, subtiel wel. De drager, een Deense twintiger, legde uit wat het symbool betekende. Dat antwoord ben ik alweer vergeten. Maar niet wat hij zei over de pijn bij het laten zetten van de tattoo.

Die plek moest het maar niet gaan worden.

Daarna zag ik ze ineens overal. Op andermans arm, nek, schouder, kuit. En toen de nazomer piekte – en ik bij het water te vinden was wanneer dat maar kon – op nog veel meer en andere plekken van de lijven die in mijn blikveld verschenen.

Dat ik er een wilde stond eigenlijk wel vast.

En dat ik dan zou wachten tot de woorden van mijn dochter in mijn hoofd zouden zijn uitgeëchood ('Midlife crisis pap!'). En die van haar vriendin ('Je vader is te oud voor een midlife crisis!').

Maar dat ik niet over één nacht ijs wilde gaan.

Met het gevolg dat ik al wekenlang op diverse plekken op mijn lijf afwasbare plaatjes aan het plakken ben. Bungyjump tatoeages, ik kan me er geen buil aan vallen. Tot het moment dat ik een weloverwogen besluit heb genomen en een tattooshop binnenwandelen. Ik weet dus nog niet precies waar ik hem laat zetten maar wel wat het moet worden: Het polyvalente OM-symbool. Omdat je niet tot in de lengte van dagen vrijblijvend kunt blijven beweren dat je een sympathiserend boeddhist bent. Tijd om een daad te stellen.

Ach, dat laatste klinkt eigenlijk wat pathetisch. De wereld zal niet veranderen door een paar druppels inkt die ik in mijn huid laat spuiten. Niettemin ben ik er van overtuigd dat zelfs het kleinste kiezelsteentje dat we in het water werpen iets teweeg brengt. Het liefst iets goeds natuurlijk.

Tatoeage (2)

Ken je die mop over de man die een tatoeage zou nemen?

Hij nam hem niet.

‘Ben je nu al terug?’, vraagt echtgenote.

‘Ik doe het toch maar niet’, zeg ik terwijl ik mijn jas weer uittrek.

Haar lach zou je schamper kunnen noemen. Maar met enkel die kwalificatie zou je hem tekort doen. Van buiten een krokant laagje leedvermaak maar van binnen is haar lach vol en gemeend. Een prachtig bewijs van haar geweldige gevoel voor humor.

Eerlijk is eerlijk: ik zou in haar positie dubbel hebben gelegen.

Maandenlang had ik de beslissing voor me uitgeschoven. Wikkend en wegend, voordelen en nadelen tegen elkaar afwegend. Adviezen van vrienden – voorstanders en tegenstanders – had ik scherp tegen het licht gehouden. Ik had talloze oefentatoeages geplakt om er aan te wennen en om de ideale locatie op mijn lijf te kunnen bepalen.

En ik was een tijd geleden op een verdwaalde zaterdagmiddag de uitverkoren tatoeagewinkel binnengelopen. Wat zo'n ding ongeveer zou gaan kosten en of ik van tevoren een afspraak moest maken.

Niet over één nacht ijs. En echtgenote had ik natuurlijk meer dan eens betrokken in het beslissingsproces. Begaan als ze is met dat soort essentiële vraagstukken, neem je haar daar natuurlijk graag in mee. Draagvlak creëren. Dat ze op een keer op kordate toon zei: ‘zet dat ding dan gewoon!’, beschouwde ik als het beslissende zetje dat ik nodig had. Zelfs een nieuwsbericht op teletekst (‘nog steeds veel kankerverwekkende stoffen in tatoeage-inkt’) weerhield deze hypochonder niet.

Vandaag ga ik het doen.

Ik beslis binnen een minuut over vakantiebestemmingen, een aan te schaffen bankstel of een omvangrijke verbouwing in huis. En krijg daarvan nooit spijt. Waarom zou je?

Maar de onomkeerbaarheid van dit, een in vier vierkante centimeter zwarte inkt vervat boeddhistisch symbool op mijn linkerbeen, maakt dat de twijfel zich ineens met een hoofdletter T in mijn gedachten nestelt. Ter hoogte van het stadskantoor, nog niet eens halverwege de fietstocht naar de tattoooshop, voel ik dat mijn benen de trappers langzamer rond krijgen. Driehonderd meter verder, dirigeer ik mijn fiets in de tegenovergestelde richting.

Toch. Maar. Niet.

‘Waarom wilde je hem eigenlijk?’, vraagt echtgenote.

Ik kan geen coherent antwoord bedenken, het bewijs dat het tatoeageboek nu definitief dicht is. Een nieuw *post midlife crisis* project verzinnen dan maar. Buitenechtelijke relatie. Tenminste wat minder in het oog springend.

Trage dagen

Een vriend verkeerde midden in een scheiding. We zaten in het café en hij deed zijn verhaal. Het was voorbij en het deed zeer, heel erg zeer. Ik kreeg een inkijkje in de slotscène van zijn huwelijk. De crisis was begonnen met de vraag: wat hebben we eigenlijk nog, wij samen? Een gevaarlijke vraag natuurlijk.

Niet veel later stortte het bouwwerk in.

‘Ik stond tegen de eettafel geleund’, zei mijn vriend, ‘en zij zat op de bank in de woonkamer. We zeiden een tijdlang niets. Een ijzige sfeer, het was ellecndig.’

Hij nam een slok van zijn bier en ging verder. ‘Terwijl ik daar stond, dacht ik: ik hoef me later enkel maar te herinneren hoe verschrikkelijk ik me nu voel om zeker te weten dat we een goede beslissing hebben genomen. Maar het beroerde is, ik kan dat gevoel niet meer oproepen.

En nu weet ik dus niet meer zo goed waarom we uit elkaar gaan.’

Hij verkruimelde langzaam maar trefzeker het bierviltje dat naast zijn glas lag.

We vergeten. Ook als we beslist niet willen vergeten.

Ik moest aan deze anekdote denken tijdens het lezen van *Liefde*, het tweede deel van de 5-delige serie *Mijn Strijd* van de Noorse schrijver Karl Ove Knausgard. Fascinerend hoe hij de worsteling met zijn kleine leven beschrijft. De hoofdpersoon – Knausgard zelf want het boek is honderd procent autobiografisch – is schrijver, getrouwd en vader van drie kleine kinderen. En dat levert gedoe op, heel veel gedoe. Met zichzelf en met zijn omgeving. Knausgard ontleedt minutieus zijn trage dagen tot op het bot. Het grut dat jengeland aan zijn broek hangt, de beperkte bewegingsvrijheid waartoe hij als jonge vader is veroordeeld, de nietserige gesprekjes met ouders die hij van de crèche kent: Knausgard spaart niemand, zichzelf zeker niet.

Dat alles maakt het lezen van *Mijn Strijd* tot een bijna claustrofobische ervaring. Het maakt mijn eigen trage dagen weer voelbaar.

’s Ochtends in alle vroegte beneden in de huiskamer en geen kant

op kunnen. Een jonge vader met verantwoordelijkheden. Boven ligt eega uit te slapen, buiten is het nog donker, zelfs de ochtendkrant ligt nog niet op de mat. Enkel ik, de weerloze kleintjes en onnozele kinderliedjes op een cassettebandje (ik-mag-wel-wat-drinken-als-ik-jarig-ben).

Het is niet dat ik toen beslist niet wilde vergeten want het was ook schitterend. Maar het gevoel dat Knausgard weet op te roepen over mijn trage dagen, relateert mijn zoete weemoed. Dat is mooi meegenomen op een dag als vandaag waarop onze jongste de leeftijd van twintig jaar heeft bereikt.

Vuurmeester

Ja, het is me niet ontgaan. De bewonderende blikken van de gasten. 'Zo, jij hebt je zaakjes goed voor mekaar.' De man maakt in gedachten een diepe buiging voor mij, de gastheer. *In the pocket.*

Jazeker. Want zie mij staan hier, op een meter afstand van het garend vlees en de zalm in folie. De kooltjes witgloeïend, de lucht erboven heter dan heet.

Benen gespreid. In mijn linkerhand een grote vork, in mijn rechter een groot mes. Colts zijn het en de rook komt nog uit de loop. Beng beng. Dit is mijn domein.

De eerste zomerse dag van het jaar. Echt weer voor een barbecue in de tuin. Bevriend stel te gast dus.

De Vrouw heeft de tuin op orde gebracht en alles geregeld wat er verder toe doet. Ik sta nu hier op het hoofdpodium als De Meester van het Vuur en het Vlees.

En dat er dan ineens van die vreemde gedachten door mijn hoofd spoken. Dat je de man wel uit het Neanderthalertijdperk krijgt maar het Neanderthalertijdperk niet uit de man.

Begrijp me goed. Ik ben niet het type domweg-gelukkig-in-mijn-man-cave. Spinnend tussen de gestapelde bierkratjes, het dartbord en het poolbiljart. Of zo'n *dude* die opbloeit met zijn motorvrienden. Bungyjumpkoordmachos, met hun blinkende Harleymachines in een ronkende parade op de Lekdijk. Niets voor mij.

Maar vuur, dat blijft een dingetje. Mannelijk restcel in mijn hersenen uit de oertijd.

Hoewel.

Het is me niet aan komen waaien dat vuur, bedenk ik me nu. Ik heb het met vallen en opstaan geleerd. Dus dat hele *natureverhaal* van me kantelt nu naar *nurture*.

De Meester van het Vuur en het Vlees was ooit een minkukel, het mikpunt van leedvermaak in het gezin.

'Mam, kom kijken: pap krijgt de barbecue weer niet aan!' De grootste mislukking was, zo'n tien jaar geleden, bij ons vakantiehuisje op Curaçao. Uit wanhoop wilde ik op het weigerende vuur een nabrander gieten uit de fles aanmaakbrandstof. Daarbij vooral een huwelijkscrisis aanwakkerend doordat echtgenote – die de kinderen en zichzelf naar een veilige plek had geëvacueerd – mij voor gek verklaarde en de legendarische woorden sprak: 'Denk maar niet dat ze hier een Beverwijk hebben!'

Kortom, deze Meester van het Vuur en het Vlees is ooit door het stof gegaan en moest van ver komen.

Een vriend van me – ook geen geboren vuurmagiër – kreeg jaren geleden een elektrische barbecue cadeau op Vaderdag. Gecapituleerd onder de gezinsdruk. Dat nooit dacht ik toen!

En mocht ik toch nog een terugslag krijgen met barbecues waarop het wederom rottig tegenzit vanwege weerspannige kooltjes, aanwakkerende wind, falende aanmaakblokjes, halfgaar vlees zodat vrouwlief de avond redt door het vlees in een handomdraai klaar te hebben op het gasfornuis: deze seizoenstart nemen ze niet meer van me af.

De laatste keer

'En wanneer was de laatste keer?'

Hij keek onverstoorbaar. Niets aan zijn gezicht verraadde de gretige oorsprong van zijn vraag. Je bent elf jaar oud en je wilt van de hoed en de rand weten.

Het bleef even stil en daarna lachten we uitbundig, de papa's en mama's in het gezelschap.

Vlak daarvoor had de zoon van onze vrienden zijn moeder bevraagd over de eerste keer. Niet zozeer over de daad zelf maar over de schermutselingen die eraan vooraf gingen. Hoe oud ze was, waar het gebeurde en met wie.

Een beetje besmuikt gaf ze opening van zaken. Je belooft de nieuwsgierigheid van je zoon, dat was denk ik haar leidend pedagogisch motief.

En toen kwam die andere vraag waar ze niet van terug had.

Er was natuurlijk nog geen laatste keer geweest. Maar ouders die het nog met elkaar doen, je moedigt liever niet aan dat zo'n 11-jarige zich daar een al te plastisch beeld van vormt. Zijn vraag maakte ons – halverwege de veertig waren we toen – met onmiddellijke ingang te oud voor seks. We bekeken onszelf ineens met de blik van deze verse tiener. We lachten zijn vraag weg en namen weer een slok uit onze glazen wijn. De laatste keer, hoe verzint hij het?

Maar het was vooral ons eigen ongemak dat we weglachten, bedenk ik nu met terugwerkende kracht. We waren nog niet klaar voor zijn vraag maar eens doemt hij natuurlijk op, de laatste keer.

Die keer brengen we liever niet ter sprake. Of hij is al geweest, zonder dat we er erg in hadden. Zonder dat we er extra van hebben genoten of hebben kunnen wennen aan de gedachte: dit-gaat-niet-meer-gebeuren. Vanwege een scheiding bijvoorbeeld, die maakt dat dingen anders lopen. Of omdat een partner van slaapkamer verhuist, de lust definitief tot stilstand is gekomen. En er is een laatste keer als de dood een hinderlijke spelbreker is.

Ik zag gisteren een zwaan alleen door het water gaan. Zwanen zijn toch altijd met zijn tweeën, tot aan de dood? Misschien was het een weduwe of een weduwnaar. Maar waar was dan die andere gebleven? Ik heb nooit een dode zwaan zien liggen in een park of zien drijven in het water.

Ook dieren sterven buiten ons blikveld.

De lolly

‘Meneer, wilt u die lolly voor me pakken?’

Ik kijk naar waar hij heen wijst. Een grote glimmende rode bal op een wit stokje op de stoep voor de ingang van de supermarkt. De jongen zit op de achterbank van de auto die voor de ingang van onze buurtsuper staat geparkeerd. Een jaar of tien schat ik hem.

Ik schat bliksemsnel de situatie in. Mama is vlak voor het wegrijden tot de ontdekking gekomen dat ze een boodschap is vergeten en nog even de winkel in gerend. ‘En blijven zitten hè! Ik ben zo terug.’ En deze dromerige knul met zijn bruine hondenogen komt na enig moment tot de treurige ontdekking dat hij net iets heeft laten vallen. Ziet het snoep nu vanuit de auto liggen op de stoep en vestigt zijn hoop op een hulpvaardige voorbijganger.

Ik pak het ding, loop naar de auto en breng mijn stem naar toonhoogte vaderlijk. Alles goed en wel zeg ik maar natuurlijk niet zo fris meer, kijk maar er is viezigheid van de straat aan blijven plakken. Ik draai het stokje rond tussen duim en wijsvinger. Zandkorrels en een klein takje. ‘Je kunt hem maar beter niet opeten.’

De jongen zegt niets. Naast hem, ik had hem nog niet gezien, zit jongere broer mee te zwijgen. Ik overhandig de lolly aan de vraagsteller. Niet voordat ik een laatste uitroepteken plaats achter mijn betoog. ‘Je kunt beter *die* opeten. Een stuk gezonder.’ Ik wijs op de watermeloen die ik op zijn schoot zie liggen.

‘Nou’, zegt de jongen, ‘we doen eigenlijk een test. Wie geeft ‘m terug? U bent de eerste. U bent een aardige man.’ Dan gooit hij de lolly weer naar buiten. Deze belandt met een boogje op de stoep, niet ver van de plek waar ik hem net vandaan plukte.

Godzijdank geen presentator met tandpastalach die gewapend met microfoon achter de auto vandaan schiet en roept: ‘kijkt u even in de camera!’